

Tussentijdse rapportage NCM

Januari – april 2024

Auteur: Jan Roefs, jan.roefs@mestverwaarding.nl, 06-51013712
Datum: 17 mei 2024
Voor: Financiers en Raad van Toezicht NCM

I. Algemeen

NCM is sinds de start in 2018 het centrale aanspreekpunt op het thema mestverwaarding. Als kenniscentrum zijn we geen advies- of projectenbureau dat leeft van individuele adviezen of projecten, maar hebben we de volgende taken:

- Verzamelen, uitleggen, duiden van relevante informatie
- Informatieoverdracht
- Bevorderen afstemming en samenwerking
- Agenderen van relevante onderwerpen / initiatieven
- Bijdragen aan projecten van anderen
- Ondersteunen in de verwaarding (gebruik, afzet) van mest of producten uit mest.

Door NCM komt de verspreid liggende informatie beter bij elkaar en komen mensen vanuit verschillende achtergronden beter met elkaar in contact. Zo ontstaat er beter een gezamenlijke kennisbasis en visie en dit helpt om tot betere samenwerkingsverbanden en initiatieven te komen. En dit draagt bij aan een sterke en circulaire en milieuvriendelijke landbouw.

Eind 2023 liepen de meeste financiële toezeggingen af en dat betekende dat 1-1-2024 een 'go / no go-moment' was. Gelukkig werd het een 'go' omdat er de bereidheid is bij de financiers om NCM voort te zetten, zelfs versterkt.

NCM wordt de komende jaren gefinancierd door subsidies en door donaties vanuit het agrarische bedrijfsleven. Subsidies komen van het ministerie LNV (we zijn nog in gesprek over de vorm van de subsidie) en van de provincies Limburg, Noord-Brabant, Gelderland (beschikking ontvangen), Overijssel, Utrecht en Drenthe (nog niet definitief beschikt). Vanuit het bedrijfsleven is er financiële ondersteuning van LTO Nederland, POV, Nevedi, Darling Ingredients, FrieslandCampina, Rabobank en SBK. Deze zijn alle toegezegd voor drie jaar, behoudens FrieslandCampina die een bijdrage voor dit jaar heeft toegezegd en in de loop van dit jaar een besluit zal nemen over de komende jaren. Coviva ondersteunt NCM dit jaar ook, maar waar een activiteit tegenover staat die binnen ons takenpakket valt.

Voor deze toezeggingen willen we alle mensen en organisaties hartelijk bedanken. Dit is essentieel voor NCM om onze taken te kunnen vervullen.

De begroting bedraagt €550.000 per jaar. Dit is licht hoger dan die in de periode 2021-2023, wat met name komt door een extra taak voor de taakgroep mest van het 'Convenant regieorgaan versnelling innovatie voor emissiereductie duurzame veehouderij'.

Bij NCM zijn Jan Roefs en Nicky Kamminga voltijds werkzaam en Rembert van Noort voor drie dagen per week. Voor projecten als de Inventarisatie Export en Verwerking Dierlijke Mest worden externen ingehuurd.

Het bestuur van NCM (Jan Roefs) staat onder toezicht van een raad van toezicht. Deze heeft op 13 december vergaderd. Tijdens deze vergadering zijn de begroting en het jaarplan voor 2024 goedgekeurd. De komende vergadering zal kort voor de zomer plaatsvinden waar o.a. de jaarrekening 2023 zal worden besproken.

Hieronder lichten we de belangrijkste activiteiten van het afgelopen trimester toe aan de hand van de belangrijkste functies van NCM:

- NCM als kenniscentrum
- NCM als aanjager van innovatie
- NCM als ondersteuner van kringlooplandbouw (i.r.t. mestverwaarding)

II. Taak 1: NCM als kenniscentrum

NCM vergaart en duidt relevante informatie, en hierbij is www.mestverwaarding.nl een belangrijk medium. We plaatsen gemiddeld 10 à 15 artikelen per week met actualiteiten, resultaten uit studies, informatie van bedrijven enz. enz. Ook kan dat gaan over specifieke onderwerpen waar we vaak vragen over krijgen. Zo hebben we de afgelopen tijd een publicatie opgesteld over de gevolgen van recente beleidsmaatregelen op de mestmarkt. Op dit moment werken we eraan om deze gevolgen per provincie in kaart te brengen. De website wordt zo'n 350 keer per dag bezocht. Iedere vrijdag verstuurt NCM een nieuwsbrief naar inmiddels ruim 1500 geabonneerden. Dit aantal groeit voortdurend en deze informatievoorziening wordt zeer gewaardeerd.

NCM vervult veelvuldig de rol van vraagbaak waarbij mensen met zeer uiteenlopende achtergronden hun vragen of ideeën kunnen bespreken met ons. We proberen hen te helpen met een antwoord, reflectie, het leggen van contacten en dergelijke. Meestal gebeurt dit per mail, maar ook hebben we hiervoor in deze periode 49 gesprekken gevoerd. Dit was opvallend veel, en dat heeft wellicht te maken met de hectiek die er is in de mestmarkt en de ontwikkelingen ten aanzien van RENURE (kunstmestvervangers).

Ook bleek dat allerlei algemene media als tv-programma's (EenVandaag, Nieuwsuur, De Hofbar, Pointer, enkele regionale omroepen), kranten (FD, NRC, Telegraaf, Volkskrant, Trouw, regionale kranten) contact met ons zochten voor informatie voor reportages.

Daarnaast hebben we verschillende malen presentaties voor groepen verzorgd, o.a. voor een bestuurlijk overleg van gedeputeerden, enkele malen voor buitendienstmedewerkers van bedrijven en op een congres voor de varkenshouderij.

In januari hebben we zelf een ochtendsymposium georganiseerd in Zwolle. Het werd druk bezocht en zeer gewaardeerd! Na een gezamenlijke lunch volgde er 's middags een symposium van de 'versnellingsaanpak emissiearme landbouw' (voorheen de 'zes zandprovincies'), waar we zelf weer enkele bijdragen voor leverden.

Ruim 350 aanwezigen op ons symposium op 18 januari ontmoetten elkaar en volgden het programma. Als NCM gaven we uitleg over ontwikkelingen op de mestmarkt en in de mestverwerking en lanceerden we Wikimest. Rabobank gaf hun visie over kansen en uitdagingen bij monomestvergisting, Wageningen deelden hun inzichten en ervaringen uit de projecten Bemest op z'n Best (ammoniakemissie tijdens aanwenden van mest) en BSMO (meststromen uit nieuwe stalsystemen) en LNV praatte de aanwezigen bij over ontwikkelingen in beleid en regelgeving.

Manuresource

Manuresource is een conferentie die iedere twee jaar wordt georganiseerd. Sinds 2019 is NCM een van de organisatoren, naast VCM, Universiteit Gent en Inagro uit België. Eind maart vond de zesde editie plaats in Antwerpen, waarbij we op de eerste dag dagvoorzitter waren. Met ruim tweehonderd wetenschappers, beleidsmedewerkers en deskundigen uit het bedrijfsleven uit 25 landen was het inhoudelijk en qua netwerk een uitermate geslaagd evenement. Over twee jaar zal de zevende editie in Nederland plaatsvinden.

Aan de hand van drie gekozen thema's: 'Manure and sustainability', 'Manure as a source' en 'Innovative technologies in manure treatment' deelden – via plenaire en parallelle sessies en op de derde dag bedrijfsbezoeken – wetenschappers, beleidsmakers (Europese Commissie, lidstaten), het bedrijfsleven (European Biogas Association, landbouworganisaties, technologieleveranciers) en vele anderen de laatste inzichten.

Wikimest

Wikimest is een project waarin we samenwerken met Wageningen Research, Groen Kennisnet en HAS Green Academy. Hierin ontwikkelen we een wiki met uitleg over technieken, producten, vakjargon, regelgeving en andere informatie over mest. Kortom: toegankelijke informatievoorziening over een moeilijk onderwerp. Op ons symposium in januari is wikimest gelanceerd. Dit jaar (in het project) en daarna (NCM) wordt de wiki steeds uitgebreid en aangepast.

Waar wikimest een wiki is die kan worden geraadpleegd als iemand concreet uitleg wil over een vraag die hij al heeft, is er ook behoefte bij een brede groep (bijv. studenten, beleidsmedewerkers, adviseurs) om op gang te worden geholpen. Hiervoor hebben we een start gemaakt met een e-learning die ingaat op meststoffen, mestgebruik, mestverwerking, milieu en regelgeving. Dit doen we met de partners in het project en met een AHA Leermiddelenbouwers, een gespecialiseerd bedrijf.

III. Taak 2: NCM als aanjager van innovatie

Innovatieagenda's

NCM levert graag zijn bijdrage op de verschillende plekken waar aan innovatie en kennis wordt gewerkt.

Afgelopen jaar is de Kennis- en Innovatieagenda Landbouw, Water, Voedsel hernieuwd ([deze link](#)). Missie 2 hiervan is Land- en tuinbouw, waarbinnen zes innovatieprogramma's zijn benoemd. NCM is lid geworden van het programmateam 2E 'Circulariteit, productie gebruik duurzame grondstoffen'. Belangrijke taak van het programmateam is het uitzetten van de calls voor projecten voor onderzoek (PPS) en kennisverspreiding (Kennis op Maat, KoM), en de ingediende voorstellen beoordelen ter advisering aan het bestuur van de topsectoren.

In december is het 'Convenant regieorgaan versnelling innovatie voor emissiereductie duurzame veehouderij' van start gegaan. Dit is een samenwerking tussen overheden, landbouworganisaties en anderen met als doel om via innovatie snel de emissies van met name stikstof te doen dalen. Door betere afstemming en door knelpunten helpen weg te nemen kunnen er sneller doorbraakoplossingen komen, zo is het idee.

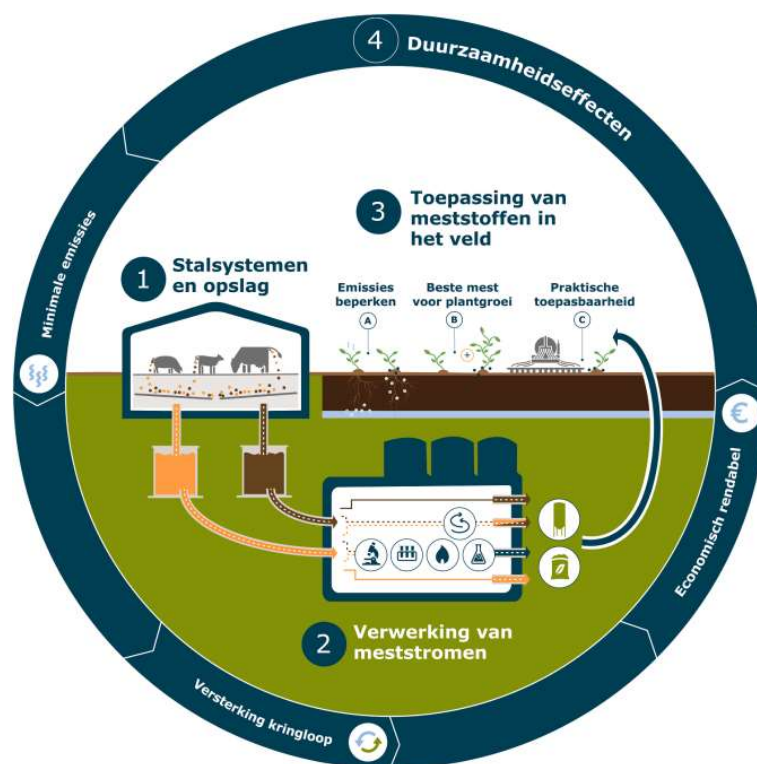
Bij dit regieorgaan is een taakgroep mestverwerking en mestverwaarding benoemd, en daar heeft NCM een duidelijke en trekkende rol. Eind maart is een tweede bijeenkomst gehouden. Het bleek echter erg lastig te zijn om tot een beeld te komen wat de activiteiten en taken van deze taakgroep nu werkelijk zijn. De ideeën lopen behoorlijk uiteen en het is lastig om deze concreter te maken. Binnenkort volgt een derde bijeenkomst, in de tussentijd hebben we in overleg met de sectoren melkveehouderij, varkenshouderij en akkerbouw gesprekken gevoerd om een start te maken met twee sectorvisies. Tijdens die derde bijeenkomst hopen we voldoende duidelijk te krijgen wat de taken, focus, afbakening en planning zijn om zo verdere stappen te kunnen zetten.

Parallel hieraan zullen we via een overzicht van projecten (reeds op onze website) en een soort database van innovatieve (veelal technische) oplossingen overzicht te krijgen van wat er zoal al aan innovatie gebeurt. Voor het tweede zullen we dat indien mogelijk in samenhang met het Innovatie Netwerk Landbouw oppakken.

Nauw gerelateerd aan het regieorgaan is er de 'Versnellingsaanpak emissiearme landbouw' (voorheen 'de zandprovincies'); NCM zit als adviseur in het kernteam en zijn we met name bij het derde spoor 'Bemesten in Balans' nauw betrokken. Het door NMI geschreven plan is in april beoordeeld door een commissie met negen deskundigen vanuit overheden, bedrijfsleven en wetenschap. Op basis hiervan zal het plan, dat als doel heeft een opmaat te zijn voor een doelgericht mestbeleid, worden aangepast en van start gaan.

BSMO

NCM is penvoerder van de [*PPS Betere stal, betere mest, betere oogst \(BSMO\)*](#). Wageningen Research zoekt hierin naar de beste inzichten m.b.t. de meststromen uit nieuwe stalsystemen, veelal met scheiden van mest aan de bron. Dagontmesting is een kansrijke manier om emissies van ammoniak en zeker ook broeikasgassen uit stallen te verlagen, en heeft meer belangrijke voordelen, maar hoe zit dat verderop in de keten met de mest? Waar liggen risico's en kansen? En wat zijn de economische en praktische aspecten? Afgelopen maanden heeft de stuurgroep een keer vergaderd en op 23 april hebben we samen met Wageningen een geslaagde partnerdag gehouden, in combinatie met een bedrijfsbezoek aan één van de partners uit het consortium. Dit consortium bestaat uit elf techniekleveranciers, vier landbouworganisaties, FME, NCM, vijf provincies en LNV. NCM is initiator en penvoerder van het project en helpt inhoudelijk en in de communicatie mee. BSMO heeft de eerste resultaten op ons symposium gepresenteerd.

In vijf werkpakketten worden de samenstelling van en emissie uit verse meststromen (WP1), mogelijkheden voor bewerking (WP2), landbouwkundige waarde als meststof (WP3), en economische en duurzaamheidseffecten over de hele keten (WP4) onderzocht. WP5 betreft de communicatie.

Bij andere projecten als Fertimanure (Europees project circulaire meststoffen), KNAP (verbinding met humane of industriële nutriëntenstromen), BAAT (nieuwe bemestingsadviezen) of Bemest op z'n Best (ammoniakemissie bij bemesten op het land) hebben we afgelopen maanden een rol vervuld als deskundig klankbord en soms ook meegeholpen met de verspreiding van resultaten uit deze projecten.

IV. Taak 3: NCM als ondersteuner van mestverwaarding

NCM ondersteunt de sector en soms ook bedrijven in de afzet van de organische meststoffen. Voorbeelden van de afgelopen maanden zijn besprekingen van de werkgroep 'implementatie EU-meststoffenverordening', of het College van Deskundigen van kwaliteitssysteem Fertigarant. Bedrijven helpen we regelmatig met vragen over internationale markttoegang. Ook krijgen we af en toe vragen vanuit het buitenland naar Nederlandse organische meststoffen, en dan brengen we hen in contact met mogelijk geïnteresseerde leveranciers.

NCM heeft [een notitie opgesteld](#) over de gevolgen van beleidsmaatregelen op de Nederlandse mestmarkt. Hoewel de mestproductie daalt zal er toch een groot mestoverschot ontstaan omdat de gebruiksmogelijkheden sneller zullen dalen. Met allerlei mensen en organisaties denken we mee in oplossingsrichtingen die voor een verlichting kunnen zorgen. Het is overigens duidelijk dat dit verre van eenvoudig is.

Een belangrijk onderwerp dat hiermee verband houdt is en blijft RENURE (kunstmestvervangers). Eind april heeft de Europese Commissie aangekondigd RENURE te willen erkennen. We hebben de documenten bestudeerd en organiseren op 7 mei een webinar. Hiervoor hebben zich 270 mensen aangemeld. We hebben ook een [zienswijze](#) opgesteld op de voorstellen van de Europese Commissie, omdat we zien dat er – in deze op zich zeer positieve stap – een aantal bepalingen zijn opgenomen in het voorstel die ons inziens onnodig en ongewenst zijn, waardoor ervan de waarde voor milieu, kringlopen en landbouw onvoldoende benut zal worden.

Tegelijkertijd hebben we voortgang gemaakt met het kwaliteitssysteem met private certificering. Eind januari hebben we een klankbordbijeenkomst georganiseerd voor circa vijftig genodigden (landbouw, mestverwerkers, techniekleveranciers e.d.). Op basis hiervan zijn de concept-documenten aangepast. Op dit moment voert KIWA Verin een aantal proefaudits uit en binnenkort volgt een juridische check, en daarna zullen we het systeem overdragen aan stichting Mestafzetcontrole die de beheerder wordt.